

High Amsterdam ~ Ritme, roes en regels in het uitgaansleven

Omslagontwerp: Lucas Mees. Foto omslag: Ziggy Love - RoXY

Nu compleet online: *Ton Nabben - High Amsterdam. Ritme, roes en regels in het uitgaansleven.*

Inhoudsopgave

- [1. Van acid tot zerotolerance](#)
- [2. Theoretische visies op drugs, jeugd en uitgaan](#)
- [3. De Amsterdamse panelstudie](#)
- [4. Uitgaan en drugs tussen interbellum en jaren tachtig](#)
- [5. Van RoXY tot regelgeving](#)
- [6. Het nieuwe Amsterdamse uitgaansleven](#)
- [7. De drugsmarkt van de Amsterdamse uitgaanswereld](#)
- [8. Ecstasy: het succes van een 'psychedelische amfetamine'](#)
- [9. Cocaïne: terug van nooit echt weggeweest](#)
- [10. Amfetamine: de radicalisering van energie](#)
- [11. Anesthetica: tussen euforie en narcose](#)
- [12. Regels en roes in het uitgaansleven](#)
- [13. Samenvatting en conclusies](#)

14. Summary and conclusions

Binnenkort:

15 Bijlagen & Literatuur

Foto: Maurice Boyer -
Vondelstraatrellen Amsterdam 1980

Voorwoord

Amsterdam 1981. Krap dertig jaar woon ik inmiddels in deze stad. Ik weet nog goed dat Mokum in haar voegen kraakte toen ik mij hier vestigde. De stad leed onder een taaie economische crisis. Heroïne ontwrichtte het leven van veel jonge Amsterdammers en 'verdwaalde' toeristen. Het wallengebied oogde vitaal én verloederd. Krakers, waarvan vele student, veroverden tientallen panden per jaar. De jeugdwerkloosheid steeg tot wel 30%. De do it yourself mentaliteit gold als creatief antigif tegen het doem- en no future denken. Sociologen typeerden ons als de 'verloren generatie', in straatjargon ook wel de 'traangasgeneratie' genoemd. Schermutselingen met de politie en mobiele eenheid waren schering en inslag. Niks nieuws, want de stad was vanaf de jaren zestig al het strijdtoneel van nozems, kuiven, hippies, provo's, opgeschoten tuig, rapaille en in mijn tijd punks, krakers en autonomen. De stad stond onder curatele en smachtte naar andere, betere tijden.

De door provo ontketende anarchistische stadssfeer was met het naderen van de eeuwwisseling gaandeweg verdampt. 'Amsterdamned' ontpopte zich als

'glAmsterdam'. Pep, punks en protest transformeerden tot house, hip en happening. De strijd om de straat maakte plaats voor nachtenlang dansen tot aan het ochtendgloren.

Anno 2010 is de economische barometer na een zeer welvarende periode weer tot onder nul gezakt. Vooralsnog oogt de stad rijker en mondainer dan toen. Het toerisme is een stuwende bron van inkomsten geworden. De studentenpopulatie is fors gegroeid, evenals de dienstensector en het uitgaansleven. Technologie, creativiteit en innovatie zijn de nieuwe speerpunten van beleid. Met een uitgekende citymarketing gooit Amsterdam als cool city weer hoge ogen. De slogan 'Amsterdam heeft het' is veranderd in 'I Amsterdam'. Tussen al het stadstumult had ik destijds als twintiger, werkloos of niet, één doel voor ogen; tegen mijn dertigste wilde ik weten welke richting het op zou gaan met mijn leven.

Beroepsmatig dan. Een vaste baan én het liefst in Amsterdam. Dat lukte. Na mijn studie andragologie raakte ik als jonge onderzoeker bij de onderzoeksgroep van Dirk Korf betrokken bij studies naar zwerfjongeren, hoerenjongens, de crack- en heroïnescene, spijbelaars, fietsendieven en AIDS. Professioneel rondhangen in bars, discotheken, coffeeshops, op CS en pleinen beviel mij eigenlijk wel. Laverend langs de rand van de zelfkant; bepaald saai was het niet. Het XTC onderzoek in 1990 en de daarop aansluitende trendstudie naar alcohol- en drugsgebruik onder jonge Amsterdammers heeft echter de toon gezet voor het proefschrift dat nu voor u ligt. Toen ik eraan begon, werd mij wel eens gevraagd waarom ik niet gewoon op vijf à zes artikelen wilde promoveren. Een vlotte kافت eromheen en voila! Het zou zoveel makkelijker zijn dan het schrijven van een boek. Eén proefschrift notabene.

Zonder goed te weten waarom, heb ik mij tegen deze overigens goed bedoelde suggesties verzet. Achteraf vermoed ik onbewust de stille wens te hebben gekoesterd om een onvervalst old skool proefschrift te schrijven over de Amsterdamse pleziercultuur die door house begon te swingen. Een historisch keerpunt waarin het uitgaansleven, net als de stadssfeer, dramatisch van karakter veranderde. De barricades werden vervangen door brasterrassen. Tijdens de research- en schrijffase werd het mij steeds helderder waarom ik juist voor dit omslachtige pad had gekozen. 'Gewoon'. Soms moet het 'grote verhaal' weer eens verteld worden. Dat zou goeddeels verloren zijn gegaan als ik de periode voor en na de houserevolte in artikelen opgeknipt zou aanbieden aan Britse en

Amerikaanse drugsjournals. Een hoofdstuk zou bij wijze van spreken verschrompelen tot een alinea. Althans, zo vreesde ik. Het accent in het grote verhaal zou deze keer niet op de problematische kant van drugs liggen, van heroïne, straatjunkies, dealers en hoeren, waar overigens al mooie etnografische studies over zijn verschenen. Nee, het zou een caleidoscopisch geïnspireerd verhaal moeten worden over de recreatieve gebruikersmarkt die mede door de komst van ecstasy een ongekend feestland ontketende in de stad. Ook over dit thema is veel geschreven, maar vooral op anekdotische en journalistieke wijze. Ofschoon ik met plezier uit deze bronnen heb mogen putten, miste ik echter het criminologische betoog over het wilde nachtleven en meer specifiek de problematische context tussen ritme, roes en regelgeving, die door de vloeiende tijdgeest immer in beweging is.

Na aanvang van Antenne en de panelstudie in 1994 kon het drugsgebruik in het Amsterdamse uitgaansleven op systematische wijze worden gevolgd. De clubsurveys en panelstudie samen is bij het delven ervan een goudmijn gebleken, die uiteindelijk geleid heeft tot het proefschrift: *High Amsterdam. Ritme, roes en regels in het uitgaansleven*. Ruim vijftien jaar hebben enquêteurs (o.a. Unity en medewerkers van het Jellinek) samen met collega onderzoekers van O+S en later het Bonger Instituut geholpen bij het verzamelen, analyseren en rapporteren van de data. Ik ben jullie allen daarvoor grote dank verschuldigd. Ook de promotiecommissie die dit proefschrift heeft gewikt en gewogen en rijp voor promotie achtte.

Tot slot wil ik eindigen met het steken van de loftrumpet en enkele speciale dankwoorden uitspreken. Ten eerste aan mijn 'leermeester' én 'mattie' Dirk Korf, waar ik inmiddels al twintig jaar in vrolijke bevlogenheid serieus wetenschap mee bedrijf.

Dank je Dirk, voor je empirische vergezichten, scherpzinnigheid en grenzeloze vertrouwen.

Dank je Jan, de 'grote' KLEINE taalvakman, mijn steun, toeverlaat en getuige in de felle branding.

Dank je Mylène, voor je aanstekelijke enthousiasme en spitse commentaar op mijn 'magnus dopus'.

Dank je Annemieke voor het minutieus zeven en zuiveren van rondslingerend datavuul.

Dank je Nuriye, hartstochtelijke beeldenjager naar genot en verbod, ritme en

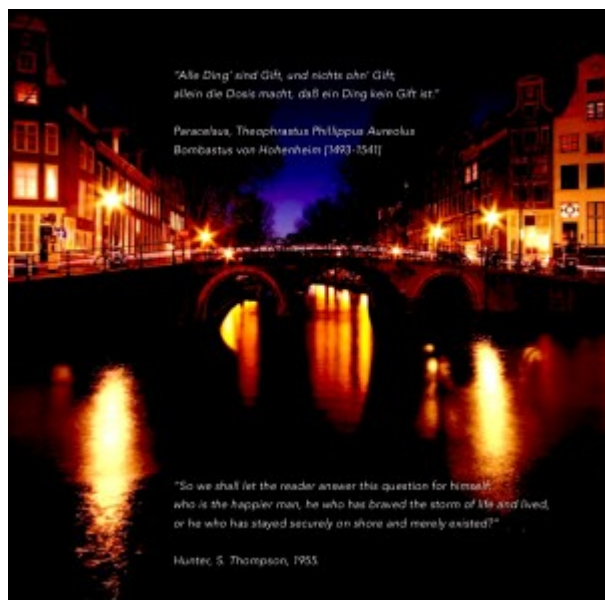
roes.

Dank je lieve ouders & familie voor jullie warme betrokkenheid tijdens mijn eenzame schrijffase.

Dank je Floor en Jaap, voor jullie professionele ondersteuning en jarenlange toewijding aan Antenne.

Dank je Annelies voor je geduld, liefde, inspiratie én 'draad van Ariadne' tijdens labyrintische bespiegelingen.

Tenslotte ook grote dank aan alle: dj's, die met passie over de magie van muziek hebben verteld én laten horen; dealers, die tipjes van de sluier hebben gelicht ten dienste van de wetenschap; dienders en politici die gedogen niet als een zwakte maar juist als een kracht beschouwen; doktoren en voorlichters die vanuit hun professie zonder moraal matiging van drugs nastreven; donoren die met enthousiasme dit proefschrift financieel en illustratief hebben ondersteund; 'dudes' die ik de afgelopen dertig jaar in intieme anonimiteit bij nacht en ontij heb ontmoet; deelnemers van het panel die openhartig hebben verteld over de bonte wereld waar 'roeskunstenaars' en 'roesknoeiers' het leven in de feestgeest van Dionysus vieren: Carpe diem. Dank tenslotte, aan allen met wie ik wijsheid heb mogen delen.

Amsterdam, 13 april 2010

Ton Nabben

Rozenberg Publishers 2010 - ISBN 978 90 361 0200 1

Dit proefschrift is gebaseerd op gegevens verzameld in de Antenne monitor, uitgevoerd door het Bonger Instituut voor Criminologie, Universiteit van Amsterdam, in opdracht van Jellinek Preventie.

Deze publicatie werd mede mogelijk gemaakt door financiële bijdragen van ID&T

* Horecabond Amsterdam

* Belangenvereniging Dance

* Unity Amsterdam

* Loveland Events

* Vault Productions

* Kashba

* Het Projectenburo

* Bonger Instituut

Promotiecommissie

* Promotor: Prof. dr. D.J. Korf

* Overige leden: Prof. dr. T. Blom

* Prof. dr. T.F.M. ter Bogt

* Dr. P.L.L.H. Deben

* Prof. dr. T. Decorte

* Dr. M. van Laar

* Prof. dr. C.W. Maris